

NORGES HØYESTERETT

Den 5. september 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bull, Bergsjø og Thyness i

HR-2025-1690-U, (sak nr. 25-113728SIV-HRET), sivil sak, krav om erstatning for sakskostnader:

A

mot

Staten v/Domstoladministrasjonen

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder krav om erstatning for sakskostnader etter feil ved lagmannsrettens behandling av saken.
- (2) Erstatningskravet har sin bakgrunn i en tvist mellom to naboer, A og B. Spørsmålet for lagmannsretten var om B, som eide gnr. 00 bnr. 000 i Bergen kommune, hadde rett til å ha flytebrygge, båtplass og andre innretninger på As eiendom, gnr. 00 bnr. 00.
- (3) Gulating lagmannsrett avsa 13. juni 2023 dom i sak 22-185960ASD-GULA/AVD2 med slik domsslutning:
 - «1. I tilhøvet mellom gnr. 00 bnr. 00 og gnr. 00 bnr. 000 i Bergen kommune har sistnemnde bruk rett til å ha liggjande flytebrygge på førstnemnde sin sjøgrunn slik denne ligg i dag. Saman med rett til flytebrygge har bnr. 000 også rett til å ha liggjande ein båt på bnr. 00 sin sjøgrunn vest for flytebrygga og rett til å fortøya flytebrygga med ile eller fjellbolt på bnr. 00. Fortøying skal utformast slik at den gjev minst mogeleg ulempe på bnr. 00.
 2. Eigaren av gnr. 00 bnr. 000 har ikkje rett til å ha liggjande bøye, fortøyingssverk og båt slik dette var plassert under synfaringa i ankesaka den 23. mai 2023. I forholdet mellom gnr. 00 bnr. 00 og gnr. 00 bnr. 000 kan sistnemnde plassere fortøyingssbøye maksimalt 17 meter frå naustveggen på eige naust.
 3. B vert dømd til å fjerne eller flytte bøye med botnfeste, fortøyingssverk og båt som skildra i slutninga punkt 2, innan fire veker rekna frå forkynning av denne domen.
 4. Partane ber eigne kostnader i tingretten og lagmannsretten.»

- (4) A anket dommen til Høyesterett. Han påstod prinsipalt at lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, punkt 2 siste setning og punkt 4 ble opphevet, subsidiært at anken ble tillatt fremmet.
- (5) Høyesteretts ankeutvalg avsa 12. oktober 2023 dom og beslutning i sak HR-2023-1913-U med slik slutning:
- «1. Lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1 og 4, oppheves.
 2. Anken for øvrig tillates ikke fremmet.
 3. Sakskostnader for Høyesterett tilkjennes ikke.»
- (6) Den delvise opphevelsen var begrunnet i at lagmannsretten hadde bygget på et bevis – et flyfoto – som partene ikke var gitt muligheten til å kommentere.
- (7) Etter opphevelsen avsa lagmannsretten ny dom 17. oktober 2024. A anket også denne dommen til Høyesterett. Ankeutvalget traff beslutning 4. februar 2025, jf. HR-2025-196-U, der anken ikke ble tillatt fremmet.
- (8) A har fremsatt krav mot staten om erstatning for sakskostnader han er påført på grunn av lagmannsrettens feil, jf. tvisteloven § 20-12. Han krever erstattet kostnader for første behandling i lagmannsretten med 103 125 kroner og for anken til Høyesterett med 51 562,50 kroner.
- (9) A har lagt ned slik påstand:
- «A tilkjennes sakskostnader for første behandling i lagmannsretten og for anken til Høyesterett med samlet beløp kr 154 687,50 etter tvisteloven § 20-12.»
- (10) *Staten v/Domstoladministrasjonen* har i tilsvaret erkjent at lagmannsretten i sin dom 13. juni 2023 begikk en grunnleggende saksbehandlingsfeil som den er vesentlig å bebreide for, jf. tvisteloven § 20-12 første ledd bokstav b.
- (11) Etter statens syn kan kravet om erstatning for sakskostnader knyttet til lagmannsrettens første ankebehandling likevel ikke føre frem. Villkåret om årsakssammenheng er ikke oppfylt, fordi kostnadene oppstod før eller uavhengig av feilen.
- (12) Staten anfører at A heller ikke kan få medhold i kravet om erstatning for sakskostnader knyttet til anken til Høyesterett. A er selv nærmest til å bære sakskostnadene, da anken delvis ikke førte frem. Det er vist til at tvisteloven § 20-12 er en kan-regel.
- (13) Staten v/Domstoladministrasjonen har lagt ned slik påstand:
- «Staten frifinnes.»
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (15) Behandlingen av erstatningskrav mot staten etter tvisteloven § 20-12 skjer etter reglene for anke over kjennelser så langt de passer, jf. § 20-12 femte ledd. Den påståtte feilen har skjedd i

lagmannsretten, og erstatningskravet skal da behandles i Høyesterett, jf. § 20-12 fjerde ledd andre punktum.

- (16) Om statens ansvar for partenes sakskostnader fastsetter tvisteloven § 20-12 første ledd følgende:

«En part som er påført sakskostnader på grunn av feil ved rettens behandling av saken, kan kreve tapet erstattet av staten dersom feilen

- a) ubetinget skal tillegges virkning etter § 29-21 annet ledd bokstav b eller etter bokstav d fordi parten ikke var lovlig innkalt, eller
- b) skyldes at retten er vesentlig å bebreide.

Er partens sakskostnader påført ved at feilen har fått virkning for en avgjørelse i saken, må også vilkårene i domstolloven § 200 tredje ledd være oppfylt.»

- (17) Det er i denne saken ikke tale om en feil som ubetinget skal tillegges virkning, jf. bokstav a. Spørsmålet er om retten er «vesentlig å bebreide», jf. bokstav b.

- (18) For at retten skal være «vesentlig å bebreide», må det være tale om en «kvalifisert feil». Utvalget viser til HR-2022-1819-U avsnitt 14 og 15 med videre henvisninger til forarbeider og annen rettspraksis.

- (19) Den feilen lagmannsretten begikk, er beskrevet slik i ankeutvalgets avgjørelse 12. oktober 2023 (HR-2023-1913-U) avsnitt 17:

«Samlet sett er ankeutvalget kommet til at det mest sannsynlig er gjort en saksbehandlingsfeil ved at lagmannsretten har bygget på et bevis partene ikke er gitt mulighet til å kommentere. Det skal etter praksis lite til for at en slik feil anses for å ha hatt betydning, jf. Rt-2014-1259 avsnitt 44. Utvalget peker dessuten på at flybildet er tillagt betydning i lagmannsrettens bevisbedømmelse.»

- (20) Utvalget finner det ikke tvilsomt at det her er tale om en slik «kvalifisert feil» som gjør at lagmannsretten er «vesentlig å bebreide», jf. blant annet Rt-2012-961 avsnitt 16 og 17. Dette har staten også erkjent. Ved at lagmannsrettens avgjørelse ble opphevet, er videre tilleggsvilkåret i domstolloven § 200 tredje ledd bokstav a oppfylt.

- (21) A har for det første krevd erstatning for sine kostnader ved den *første behandlingen i lagmannsretten*. Til dette bemerker ankeutvalget at det er et vilkår for erstatning at det er årsakssammenheng mellom rettens feil og de sakskostnadene som kreves erstattet, jf. HR-2023-214-U avsnitt 12. Om den betydningen dette har for partens krav om dekning av kostnader til den opprinnelige ankebehandlingen i lagmannsretten, heter det i Rt-2011-1492 avsnitt 18:

«Etter ordlyden i tvisteloven § 20-12 første ledd gjelder retten til erstatning sakskostnadene som er påført *på grunn av* feil ved rettens behandling av saken. Kostnadene ved den opprinnelige ankebehandlingen i lagmannsretten ville ha oppstått selv om retten da var habil. Dette betyr at i et tilfelle som dette, vil partens tap i sakskostnader – foruten kostnadene ved høyesterettsbehandlingen – bestå av utgiftene ved ny behandling i lagmannsretten. Både Rt-2008-1716 og Rt-2011-210 bygger på en slik forutsetning.»

- (22) Etter dette kan A ikke få medhold i kravet om erstatning for den første behandlingen i lagmannsretten – kostnadene oppstod før eller uavhengig av feilen. Han har ikke krevd dekket kostnader for den nye behandlingen i lagmannsretten.
- (23) For det andre har A krevd erstattet kostnadene i forbindelse med *anken til Høyesterett* for å få rettet opp lagmannsrettens feil. Vilåårene for erstatning er på dette punktet oppfylt, jf. sitatet ovenfor og Rt-2012-906 avsnitt 17. Kravet er på 51 562,50 kroner.
- (24) Staten har anført at det er mest nærliggende at A bærer sine kostnader selv. I den forbindelse har staten vist til at A ikke fikk erstattet sine sakskostnader i ankesaken for Høyesterett fordi deler av anken ikke førte frem. Det er vist til følgende sitat fra Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 451:
- «Bestemmelsen er en ‘kan-regel’. Retten må ved vurderingen av kravet blant annet vurdere om parten selv er nærmest til å bære merkostnadene enten fordi parten selv også kan bebreides for den feilen som er begått, eller fordi det ut fra risikobetraktninger er like nærliggende at merkostnadene må dekkes av parten som av det offentlige.»
- (25) Ankeutvalget er ikke enig i at A bør dekke alle sine kostnader selv. Han bidro ikke til saksbehandlingsfeilen som ble begått, og statens ansvar kan ikke falle bort fullstendig som følge av at han også anket over andre deler av lagmannsrettens dom.
- (26) Etter utvalgets syn kan A imidlertid ikke få medhold fullt ut. Kravet om årsakssammenheng innebærer at det bare kan kreves erstatning for kostnader som knytter seg til den delen av en anke som har ført frem på grunn av den aktuelle feilen. Anken til Høyesterett gjaldt ikke bare denne feilen, men også flere andre forhold. Feilen som førte til opphevelse, utgjorde en forholdsvis liten del av anken. Ankeutvalget er på denne bakgrunn, og ut fra en skjønnsmessig vurdering, kommet til at A har krav på erstatning med 15 000 kroner.
- (27) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Staten v/Domstoladministrasjonen erstatter A 15 000 – femtentusen – kroner for påførte ekstraavgifter i forbindelse med opphevelse av Gulatung lagmannsretts dom i sak 22-185960ASD-GULA/AVD2.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)